

Tocar el món
Introducció informal a la pintura

Norbert Bilbeny

Taula

Preliminar p.9	10. La pintura ha d'emocionar p.68
1. La imaginació és la font de l'art p.15	11. L'obra ha de ser compresa p.72
2. Les tres classes de pintura p.23	12. La disposició al treball p.79
3. La pintura abstracta, un art concret p.28	13. Valors matèrics i valors formals p.83
4. Pintura i filosofia p.32	14. El poder de la composició p.87
5. Al principi era la llum p.41	15. Creure en la bellesa p.92
6. Els colors, passions de la llum p.45	16. La necessitat de perfecció p.102
7. Supremacia del color blanc p.51	Resum p.106
8. Pintar és destenyir p.55	Llibres recomanats p.110
9. L'originalitat en qüestió p.60	Imatges p.117

1. La imaginació és la font de l'art

Només hi ha una classe de pintura. Tots els pintors, bons o dolents, famosos o desconeguts, han fet i fan el mateix, arreu i en tots els temps: pintar.

Pintar és aplicar uns pigments de color amb un ordre determinat sobre una superfície generalment plana. Ara bé, hi ha moltes maneres de fer això. No sols depèn de l'època i del lloc; de les possibilitats tècniques i de la cultura de l'entorn. Depèn de l'artista i de la seva imaginació.

El pintor o la pintora poden limitar-se al traç més elemental o simplement a esquitxar una taca. Poden reproduir amb detall allò que tenen al davant, o tractar d'evocar una situació absent. O, encara, mirar de plasmar una idea. I trobem qualsevol d'aquestes maneres de pintar tant en l'art del passat com en l'art del present.

Per tant, la diversitat d'expressions que pot adoptar la pintura és il·limitada. S'ha donat sempre, i amb una varietat gairebé impossible de determinar. Pràcticament depèn de cada artista. I un mateix artista, com és ben conegut, pot expressar-se, al llarg de la seva trajectòria, amb una semblant indeterminació. O potser, mai més ben dit, amb una certa "plasticitat", canviant de tema o d'estil sempre que s'ho proposi. Recordem les "èpoques" de Goya, Picasso, o Klein, posem per cas. Passa també en les altres arts. Per exemple, en l'arquitectura, amb un Lloyd Wright que evoluciona de les "cases de la praderia" a l'angularosa Casa de la Cascada, i d'aquesta a la imponent circularitat del museu Guggenheim de Nova York, la seva obra final. I en literatura, amb la gran diferència entre el Joyce dels clars i entranyables

Dublinesos i el de l'inextricable, intraduïble *Finnegans Wake*. Per no parlar de la diferència entre l'encaramel·lat primer Mozart i el dramàtic i profund compositor del segon acte del *Don Giovanni* o de la *Música per a un funeral maçònic*. Un mateix artista pot semblar artistes diferents.

Ara bé, l'artista, s'ho planteja conscientment o no, ha tingut des dels primers temps de l'art la possibilitat d'escollir la seva manera de pintar. Pot fixar-se en un objecte o un personatge presents, o mirar de reproduir allò que no veu, però que sap o que pressent. ¿Quins signes escull? ¿Què tracta de fer amb aquests signes? ¿Per dir o fer què, amb aquests signes que ha escollit? És un treball de la imaginació, i com més allunyat de la seva percepció es troba l'objecte, o la noció, que l'artista vol reproduir, més imaginació caldrà posar-hi, en aquest treball. La pintura mural i les imatges de tot tipus de l'antic Egipte, o la mateixa pintura rupestre, ens testimonien aquesta varietat inicial d'alternatives de l'artista davant la superfície a treballar. Unes obres són realistes, d'altres, no. I unes altres barregen manifestament ficció i realitat, imatge identificable i símbol a interpretar. Cosa que no és característica només de la pintura.

L'experiència artística és una, però el fet artístic es deu a aquesta diversitat de possibilitats expressives, segons la imaginació de l'artista. Una varietat que és just allò que continua fent possible l'existència de l'art. Des del Renaixement, culminada l'obra de l'art italià amb Leonardo, Michelangelo i Rafaello, s'ha cregut diverses vegades, començant pels manieristes del segle XVI, que la pintura havia arribat ja a la seva perfecció, i per tant a la seva fi. Modernament s'ha anat formulant aquesta mateixa idea amb certa freqüència. Però l'art ha continuat. Els qui insisteixen que l'art

ha mort fan el mateix que els qui insisteixen en la mort de Déu: la seva insistència dóna vida a allò que neguen. La bellesa no és una necessitat vital ni la resposta a un estímul determinat. Com l'erotisme, a diferència de la sexualitat, la bellesa tampoc no té res a veure amb la nostra naturalesa animal. Erotisme i bellesa són una cosa mental i cap dels dos no existiria sense la vida interior de l'artista o de l'individu eròtic que els crea i recrea amb la imaginació. El plaer que aquests busquen a l'exterior és el d'un objecte de la seva imaginació, tant o més que del desig o d'una forma o altra de l'interès. Per afegit, com més difícil i arriscat sigui assolir aquest objecte —la fruita prohibida, el bosc encantat— més plaer d'aquest tipus provocarà.

Estem gairebé convençuts que cada nou artista o cada nova proposta de gènere o de llenguatge artístics “superen” els autors o les produccions anteriors, i obren així un cicle, ahora que tanquen un cercle. Se suposa, no sense una certa ingenuïtat, que amb cada nou talent de la pintura moderna comença una etapa nova i se n'acaba una de vella. Posem-hi noms: per exemple el del mateix Manet (¿com es pot pintar “figuratiu” després d'ell?), o el realista postmodern Lucien Freud, o Kandinsky —el primer “abstracte”—, o el pop Andy Warhol... Veurem que la llista de “definitius” capdavanters es més llarga del que suposàvem. Però l'important és que s'han anat succeint les aportacions. Que la pintura té fins avui una mala salut de ferro, i que res de tot això és al marge de la diversitat de maneres d'expressar-se que acompanya aquest art, el de la pintura, i que el constitueix, a la fi, com observem a la resta de les arts. ¿Com es pot escriure després de l'esmentat *Finnegans Wake*?